

Informácia z inštruktážno-metodického zamestnania kriminálnistických technikov

„Obhliadka miesta trestného činu vraždy“

V dňoch 10. – 11. septembra 2020 sa v priestoroch Horského hotela Belušké Slatiny – školiace stredisko Slovenskej pošty, a. s. uskutočnilo inštruktážno-metodické zamestnanie pre kriminálnistických technikov a vyšetrovateľov krajských riaditeľstiev Policajného zboru na tému: „**Obhliadka miesta trestného činu vraždy**“. Inštruktážno-metodické zamestnanie svojim obsahom reagovalo na nedávne prípady vražd, ku ktorým došlo na území Slovenskej republiky. Cieľom školenia bolo zvýšiť teoretické vedomosti a praktické zručnosti vyšetrovateľov a kriminálnistických technikov, ktorí sa podieľajú na vykonávaní obhliadky miesta činu násilných trestných činov proti životu a zdraviu, a preto bola jeho súčasťou aj simulácia miesta činu s figurínou, ktorá predstavovala obeť trestného činu vraždy spáchaného strelnou zbraňou, resp. ostrým predmetom. Inštruktážno-metodického stretnutia sa pravidelne zúčastňuje aj vedecko-pedagogický pracovník Katedry kriminálnistiky a forenzných vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave, kpt. Mgr. Ľuboš Cehlárik.

Stretnutie vyšetrovateľov Policajného zboru (PZ) a kriminálnistických technikov zahájil pplk. JUDr. Daniel Čechvala (zástupca riaditeľa Odboru pátrania a kriminálnisticko-technických činností ÚKP P PZ) a po krátkom príhovore odovzdal slovo súdnemu lekárovi MUDr. Františkovi Štullerovi, PhD. z Ústavu súdneho lekárstva a medicínskych expertíz JLF UK a UN Martin, ktorý prednášal na tému „Vykonanie prehliadky obeť trestného činu vraždy podľa § 156 Tr. poriadku súdnym lekárom na mieste činu“, pričom sa zamerával najmä na súčinnosť vyšetrovateľa PZ vykonávajúceho obhliadku miesta činu so súdnym lekárom pribratým na vykonanie prehliadky a pitvy mŕtvol. Dôležitou súčasťou prednášky bol aj zoznam, resp. metodika tvorby otázok, ktoré majú vyšetrovatelia PZ formulovať súdnym lekárom vo vyhotovených uzneseniach v kontexte trestných činov proti životu a zdraviu. Na záver sa uskutočnila diskusia na vysoko aktuálnu tému v súvislosti s pandémiou vírusu SARS-CoV-2 a s tým vzniknutých opatrení vo vzťahu k výkonu kriminálnisticko-technických činností a policajnej praxe.

Po obede nasledoval blok prednášok z odvetvia kriminálnistickej biológie a kriminálnistickej genetickej analýzy na tému: „Biologické stopy pri vraždách a násilných trestných činoch – stopy krvi a iných telesných tekutín, dotykové stopy na odevu poškodeného“, ktorý zahájila mjr. Ing. Andrea Poláková spolu s mjr. Ing. Patrikom Matejovom. Lektori sú staršími expertmi z Kriminálnistického a expertízneho ústavu PZ (KEÚ PZ) v Bratislave. Prednášajúci sa venovali predstaveniu činnosti oddelenia biológie a genetickej analýzy KEÚ PZ, uzneseniam o pribratí znaleckého ústavu na podanie znaleckého posudku (§ 147 Tr. poriadku) a metodike tvorby otázok, ktoré je potrebné formulovať do týchto uznesení. Ďalej sa mjr. Ing. Andrea Poláková zamerala na praktické ukážky interpretácie výsledkov analýzy DNA, predstavila problematiku Národnej databázy profilov DNA a CODIS web systému, vyzdvihla potrebu zaisťovania kvalitného porovnávacieho materiálu, správneho balenia a označovania kriminálnistických stôp, vhodného správania sa na mieste činu v snahe zamedziť kontaminácii stôp. Na konci svojej prezentácie analyzovala niekoľko kazuistik z kriminálnistickej praxe.

Záver prvého dňa stretnutia prevzal starší expert oddelenia chémie a toxikológie KEÚ PZ, mjr. Ing. Peter Mihály, ktorý predniesol prednášku na tému „Mikrostopy pri vraždách a násilných trestných činoch – textilné vlákna z odevu poškodeného.“ Autor prednášky vyzdvihol potrebu riešenia trestného činu vraždy z pohľadu kriminálnistickej významných stôp

ako sú mikrostopy, a to v nadväznosti na dôkladné vyhľadávanie, zaist'ovanie, balenie a skúmanie textilných vlákien za predpokladu, že došlo k vzájomnému kontaktu odevných zvrškov páchatel'a a obete. Autor prednášky dôrazne upozornil na pridružený problém manipulácie s telom obete a jeho odevnými zvrškami na mieste činu a v pitevni súdneho lekárstva samotným súdnym lekárom, ale aj pri prevoze tela mŕtvoly pracovníkmi pohrebnej služby a vyjadril sa, že akákoľvek následná manipulácia, ktorá nevedie k okamžitému zaisteniu mikrostôp na tele obeti, jej odevných zvrškoch alebo zaistením podstatných častí odevných zvrškov *in natura* priamo na mieste činu je pre vyhľadanie, zaistenie a následné skúmanie mikrostôp (práve napr. textilných vlákien) často fatálna. Na základe uvedeného vznikla aj diskusia medzi prednášajúcim a poslucháčmi. Z diskusie vznikli otázky, či nie je pre potreby kriminalisticko-technickej praxe nevyhnutné, aby bol prítomný aj súdny lekár – znalec, oblečený do ochranného odevu „overalu“, aby minimalizoval prenos mikrostôp pochádzajúcich z jeho tela alebo jeho odevných zvrškov? Z uvedenej otázky vznikla ďalšia, a to: „Ako sa má na miesto činu dostať obhliadajúci lekár?“ alebo „Je patologické vreco na prevoz tela mŕtvoly používané iba jedenkrát a v súvislosti s iba jedným trestným činom?“ Na záver diskusie starší expert mjr. Ing. Peter Mihály navrhol niekoľko riešení v snahe zabezpečiť minimalizáciu znehodnotenia kriminalisticky významných stôp, čo však vyžaduje preverenie kriminalistickou praxou, aby sa mohli stať súčasťou metodických usmernení platných pre kriminalistických technikov a vyšetrovateľov PZ.

Absolvovaním prednáškovej časti prvého dňa stretnutia nasledovalo praktické cvičenie, v rámci ktorého bola simulovaná vražda s použitím ostrého predmetu. Lektori vytvorili z prítomných kriminalistických technikov a vyšetrovateľov výjazdovú skupinu, ktorá demonštrovala výkon obhliadky miesta činu pod dohľadom prítomných starších expertov KEÚ PZ, pričom sa riešila postupnosť vyhľadávania a zaist'ovania biologických a chemických stôp.

Druhý deň inštruktážno-metodického zamestnania otvoril so svojou prednáškou starší expert oddelenia chémie a toxikológie KEÚ PZ, mjr. Ing. Róbert Varga, na tému „Povýstrelové splodiny pri vraždách a násilných trestných činoch.“ Autor prednášky sa zameriaval najmä na zaist'ovanie povýstrelových splodín z rúk a odevných zvrškov podozrivého a poškodeného, zaist'ovanie povýstrelových splodín z odevu poškodeného na určenie približnej vzdialenosti strel'by (chemografia). Dôležitou súčasťou prednášky bolo poukázanie na nedostatky a chyby pri zaist'ovaní, označovaní a balení kriminalistických stôp s cieľom zlepšovania kriminalisticko-technickej činnosti kriminalistických technikov a vyšetrovateľov na mieste kriminalisticky relevantnej udalosti.

Záverečná prednáška druhého dňa patrila staršiemu expertovi, mjr. Ing. Miroslavovi Šimoničovi, z oddelenia balistiky KEÚ PZ, ktorý sa zameriaval najmä na objekty skúmania v rámci kriminalistickej balistiky, delenie ručných strelných zbraní, znalecké skúmanie vystrelených nábojníc a striel, objektov zasiahnutých strel'bou, na nedostatky pri zaist'ovaní a balení kriminalistických stôp. Starší expert sa taktiež venoval metodike tvorby otázok v rovnakých intenciách ako jeho predchádzajúci kolegovia.

Záver druhého dňa inštruktážno-metodického zamestnania bol podobný ako v predchádzajúci deň. Lektori simulovali miesto činu vraždy s použitím strelnej zbrane. Kriminalistickí technici a vyšetrovatelia vytvorili opäť výjazdové skupiny a vykonávali obhliadku miesta činu pod dohľadom prítomných starších expertov (balistik, chemik), pričom ich metodicky usmerňovali z pohľadu priority zaist'ovania kriminalistických stôp.

Vyjadrujeme potešenie, že sa inštruktážno-metodického zamestnania zúčastnili aj vyšetrovatelia PZ, nakoľko v ostatnom čase z jednotlivých diskusií na uvedených stretnutiach v značnej miere chýbal ich postoj, resp. ich pohľad na praktický výkon obhliadky miesta činu a zároveň vyjadrujeme potešenie, že vlastnou účasťou zvyšujú svoju profesionalitu z oblasti praktického výkonu kriminalisticko-technických činností, čo musí

mať zákonite aj pozitívny vplyv na správnu koordináciu manažérskej práce vyšetrovateľa a primeranú súčinnosť práce vyšetrovateľa s kriminalistickým technikom pri výkone obhliadky miesta činu.

Účasť vedecko-pedagogických pracovníkov Akadémie Policajného zboru v Bratislave (A PZ) je na uvedených zamestnaniach nutnosťou, pretože získané najnovšie vedomosti, poznatky, zručnosti a schopnosti z oblasti kriminalisticko-technických metód vykonávaných v praxi (KEÚ PZ, OPKTČ ÚKP P PZ) sa musia odovzdávať študentom denného a externého štúdia A PZ v Bratislave, nakoľko je predpoklad, že aj oni sa vo svojej policajnej praxi môžu s danou problematikou stretnúť, pričom nemôže obstať tvrdenie opačné.

*kpt. Mgr. Luboš Cehlárik
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra kriminalistiky a forenzných vied
tel.: 09610 57 473
e-mail: lubos.cehlarik@minv.sk*

